

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

RESOLUCIÓ D'ARXIU de la Informació Prèvia núm. IP 214/2017, referent a la Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya

Antecedents

1.- En data 31/07/2017 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, per remissió de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, un escrit d'una persona pel qual formulava denúncia contra la Fundació Universitat Oberta de Catalunya (en endavant, UOC), amb motiu d'un presumpte incompliment de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, LOPD). En concret, la persona denunciant exposava que la UOC va recollir, sense el seu consentiment i sense haver-ne estat informat, dades personals seves relatives a l'historial de connexions al campus virtual i de la seva geocalització. Afegia la persona denunciant que aquesta informació es va utilitzar en el marc de l'expedient disciplinari que se li havia incoat. La persona denunciant aportava diversa documentació relativa als fets denunciats.

2.- L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 214/2017), d'acord amb l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (en endavant, LPAC), per tal de determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador, la identificació de la persona o persones que poguessin ser responsables i les circumstàncies rellevants concurrents en uns i altres.

En el si d'aquesta fase d'informació, per mitjà d'ofici de data 13/09/2017 es va requerir a l'entitat denunciada per tal que acredités com s'hauria fet efectiu el dret d'informació de la persona afectada en relació a la recollida de les seves dades de caràcter personal referents a l'historial de connexions al campus virtual i a la geocalització. Així mateix, es requeria la UOC per tal que acredités haver obtingut el consentiment de la persona afectada o que concretés l'habilitació legal que legitimaria el dit tractament.

La UOC va respondre l'anterior requeriment a través d'escrit de data 21/09/2017, pel qual s'exposava, entre d'altres, el següent :

- Que la persona denunciant va presentar la sol·licitud, a través del campus virtual, per efectuar les proves d'avaluació final (en endavant, PAF) d'una determinada assignatura el dia 11/06/2016, al residir fora del territori espanyol.
- Que per fer les proves virtuals, el terminal de l'estudiant s'ha de connectar als servidors de la UOC. Aquesta comunicació s'efectua a través del protocol TCP IP, la qual cosa implica que els servidors de la UOC tinguin accés a la adreça IP de l'estudiant *"i que la UOC la llegeixi ja que la IP d'origen forma part del protocol"*.
- Que malgrat ser preceptiu estar fora del territori de l'estat per poder fer les proves virtuals, el punt de connexió de la persona denunciant durant el dia de la PAF era en territori espanyol. Aquest fet és constitutiu d'una infracció sancionable, d'acord amb la Normativa de Drets i Deures de la UOC, per la qual cosa es va acordar l'inici d'un expedient disciplinari.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que la persona denunciant va marcar una casella no premarcada, en què s'informava del següent: *"Et recordem que realitzes la prova de validació de manera virtual perquè has declarat la impossibilitat de realitzar-la de manera presencial. També et recordem que tens la obligació de comunicar a la UOC qualsevol canvi de les teves circumstàncies que facin possible realitzar la prova de manera presencial. Per tot això, t'informem que la UOC podrà comprovar que compleixes els requisits per realitzar la prova de validació de manera virtual a través de la connexió IP."*
- Que aquesta casella la va marcar la persona denunciant fins a tres vegades (11/06/2016, 18/06/2016 i 22/06/2016).
- Que en el present cas, el tractament de les dades personals esmentades gaudia del consentiment de la persona afectada.
- Que l'estudiant, en acceptar les condicions de la matrícula i la política de privacitat, habilita a la UOC el tractament de l'adreça IP.

3.- Per mitjà d'escriuts de 21/09/2017 i 12/12/2017 la persona denunciant aportava més informació referent als fets denunciats.

Fonaments de Dret

1.- D'acord amb el previst a l'article 2 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, en relació amb l'article 5 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, és competent per dictar aquesta Resolució la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2.- A partir del relat de fets que s'ha exposat a l'apartat d'antecedents, cal analitzar els fets denunciats.

2.1.- Sobre el tractament de la dada personal relativa a l'adreça IP

En primer lloc, la persona denunciant exposava que la UOC va tractar la dada personal relativa a l'adreça IP corresponent al terminal des d'on es connectava al campus virtual, sense el seu consentiment.

Al respecte, escau assenyalar que el tractament de la dada referent a la IP per part de la UOC per garantir la seguretat de la xarxa, tindria la seva base en l'interès legítim de la universitat, de conformitat amb el previst a l'art. 7.f) de la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24/10, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes. Així es declarà expressament a la Sentència del Tribunal de Justícia de la UE de 19/10/2016, assumpte C-582/14.

En efecte, l'art. 7.f) de la Directiva 95/46/CE cal posar-lo en connexió amb l'art. 6.2 de la LOPD i amb la Sentència del Tribunal Suprem de 8/02/2012, per la qual s'anul·là l'art. 10.2.b) del RLOPD, atès que aquest precepte restringia l'abast de l'interès legítim com a base jurídica que legitimava el tractament conforme a l'art. 7.f) Directiva 95/46/CE. En aquest mateix sentit,

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

el Reglament (UE) 2016/679, de 27 d'abril, general de protecció de dades (RGPD) que resulta d'aplicació des del 25/05/2018, preveu precisament aquest supòsit de tractament de dades per garantir la seguretat de la xarxa, com un exemple en què preval l'interès legítim del responsable del tractament per tal d'efectuar el tractament (Considerant 49).

També des de la perspectiva de l'eventual licitud -o il·licitud- del tractament de la IP per comprovar el lloc des d'on es connectava l'equip informàtic de la persona denunciant, cal acudir a la normativa pròpia de la UOC. En aquest sentit, l'article 94.1 de la Normativa acadèmica de la UOC aplicable als estudis universitaris EEES (en endavant NAUOC), en allò referent a l'avaluació final en circumstàncies especials, disposa el següent:

"1. Els estudiants que es trobin en algun dels supòsits següents poden sol·licitar fer les PAF excepcionalment de manera no presencial, sempre que hagin superat l'AC:

a. Els estudiants residents a l'estranger de manera estable; aquesta excepció no es pot aplicar als estudiants residents o temporalment desplaçats al Principat d'Andorra. No obstant això, la UOC pot exigir als estudiants residents de manera estable a l'estranger un mínim d'avaluació final presencial o, com a mínim, síncrona durant els seus estudis universitaris. Aquesta exigència es pot satisfer, per exemple, amb la defensa síncrona del TFG o TFM, o amb l'establiment, dins del programa formatiu, d'assignatures (o grups d'assignatures «per fites») que obligatòriament requereixin que es faci un examen presencial.

b. Els estudiants desplaçats temporalment a un país estranger per motius laborals, per adopció internacional o amb motiu d'una beca d'estudis i per a un màxim de dos semestres seguits.

c. Els estudiants amb discapacitat o amb necessitats especials que no els permetin desplaçar-se a la seu d'exàmens, d'acord amb els criteris establerts per la Comissió d'Accessibilitat de la UOC.

(...) Els estudiants residents a l'estranger (de manera estable o temporal) que, tot i haver fet la sol·licitud per a fer les proves de manera virtual, siguin en territori espanyol en les dates en què es duen a terme les proves, han de comunicar aquesta circumstància a la UOC i fer les proves de manera presencial. L'incompliment d'això comportarà una qualificació de suspens i les sancions disciplinàries corresponents que es puguin derivar d'acord amb el que es preveu a la Normativa de drets i deures de la UOC.

En fer la sol·licitud d'excepció, cal acreditar documentalment les circumstàncies previstes en l'apartat 1. La manca de veracitat o d'autenticitat de la documentació acreditativa d'aquestes circumstàncies donarà lloc a la sanció disciplinària corresponent d'acord amb el que es preveu a la Normativa de drets i deures de la UOC. (...) [el subratllat és d'aquesta Autoritat]

En el present cas, consta acreditat que la persona denunciant havia sol·licitat efectuar la prova d'avaluació final de manera virtual, en base al supòsit relatiu a la residència estable a l'estranger, d'acord amb allò establert al precepte que s'acaba de transcriure (art. 94.1.a). Davant això, la UOC va utilitzar les dades necessàries per possibilitar la connexió a través d'internet i transmetre informació (adreça IP), amb la finalitat de comprovar si la persona aquí denunciant es connectava o no des d'un terminal ubicat fora del territori espanyol. Atès que la persona denunciant invocava residir de forma estable a l'estranger, aquesta comprovació efectuada per la UOC no es va limitar només a la data en què s'efectuà la prova final controvertida (11/06/2016), sinó també a un període temporal més ampli, corresponent al semestre.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Així les coses, novament cal acudir a l'article 6.2 de la LOPD, el qual estableix que no cal el consentiment de la persona afectada en el següents casos:

"2. No cal el consentiment quan les dades de caràcter personal es recullin per a l'exercici de les funcions pròpies de les administracions públiques en l'àmbit de les seves competències; quan es refereixin a les parts d'un contracte o un precontracte d'una relació de negoci, laboral o administrativa i siguin necessàries per al seu manteniment o compliment; quan el tractament de les dades tingui com a finalitat protegir un interès vital de l'interessat en els termes de l'article 7, apartat 6, d'aquesta Llei, o quan les dades figurin en fonts accessibles al públic i el seu tractament sigui necessari per a la satisfacció de l'interès legítim perseguit pel responsable del fitxer o pel del tercer a qui es comuniquin les dades, sempre que no es vulnerin els drets i les llibertats fonamentals de l'interessat."

En el present cas, s'ha de considerar doncs que la UOC va tractar la dada relativa a l'adreça IP, per comprovar el territori des d'on es connectava la persona denunciant durant el semestre (a efectes de determinar el lloc de residència), i també en la data en què es dugué a terme la prova final controvertida (11/06/2016). Aquesta recopilació de la dada relativa a l'adreça IP tenia per finalitat doncs verificar si l'aquí denunciant es trobava entre els supòsits excepcionals que permeten fer les proves d'avaluació final de manera virtual (i no presencial) previstos a l'article 94.1 NAUOC. Així les coses, el tractament esmentat es pot considerar com a necessari per al manteniment o compliment de la relació jurídica establerta, de manera que no es requeria el consentiment de la persona afectada (6.2 LOPD).

2.2.- Sobre el dret d'informació

La persona denunciant també es queixava pel fet que no se l'hauria informat sobre el tractament de l'adreça IP a efectes de determinar el lloc des d'on es connectava.

Per la seva banda, la UOC ha manifestat a aquesta Autoritat que, segons consta a la base de dades corresponent, la persona denunciant hauria marcat una casella -que no estaria premarcada- en dates 11, 18 i 22/06/2016, conforme la qual reconeixia haver estat informat del tractament de dades relatiu a la comprovació del compliment dels requisits per fer la prova d'avaluació final virtual, a través de la dada de connexió IP.

Si tal com sosté la persona denunciant no se la va informar de tots els extrems previstos a l'art. 5 de la LOPD amb anterioritat al tractament de la dada relativa a la connexió IP, aquesta situació potencialment podria vulnerar el deure d'informació, la qual cosa podria ser constitutiva de la infracció lleu prevista a l'article 44.2.c) LOPD. Però aquesta eventual vulneració hauria tingut lloc entre l'01/02/2016 (moment en què es va iniciar la recollida de l'IP amb les finalitats esmentades) fins al 28/06/2016 (data de la darrera connexió que s'utilitzà per determinar el lloc de residència). Atès el temps transcorregut des d'aquella data en què s'inicià la recollida de dades, escau determinar si aquesta eventual infracció de caràcter lleu hauria prescrit. Al respecte, l'article 47 de la LOPD estableix el següent:

"1. Les infraccions molt greus prescriuen al cap de tres anys, les greus al cap de dos anys i les lleus al cap d'un any."

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

2. El termini de prescripció es comença a comptar des del dia en què s'hagi comès la infracció."

De conformitat amb l'anterior, el termini de prescripció aplicable al present supòsit seria d'un any, per tractar-se d'una infracció lleu. I el còmput d'aquest termini s'iniciaria en el moment en què es va cometre el darrer acte que formaria part de la infracció del deure d'informació, és a dir el 28/06/2016. Així doncs, l'eventual infracció ja estaria prescrita, inclús amb anterioritat a la presentació de la denúncia el 19/07/2017 davant l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, i encara més quan es va rebre a l'Autoritat el 31/07/2017.

La prescripció de la infracció provoca l'extinció de la responsabilitat que se'n pogués derivar de l'eventual conducta infractora, cosa que al seu torn impediria incoar el procediment sancionador corresponent, al no poder ja exercir cap acció de persecució de la suposada infracció.

2.3.- Sobre el dret d'accés

A l'últim, la persona denunciante manifesta que va presentar en data 21/09/2017 un escrit d'ampliació de la denúncia, entre d'altres, per acreditar que la UOC no havia obtingut el seu consentiment per tractar l'adreça IP. A tal efecte, manifestava haver exercit el seu dret d'accés davant la UOC en data 19/09/2017 i que, entre la informació proporcionada, no hi constava la referent al fet que la UOC tractés l'adreça IP.

Certament, tal com consta en la resposta donada per la UOC el mateix 19/09/2017 a l'exercici del dret d'accés (que aportava la persona denunciante amb el seu escrit d'ampliació), no hi consta la informació sobre el tractament relatiu a la dada de l'adreça IP. No obstant això, la mancança d'aquesta informació en la resposta al dret d'accés, no implicaria per sí mateix que es pogués qualificar aquesta omisió com una obstaculització o impediment del dret d'accés. En aquest sentit, cal tenir en compte que la UOC va donar resposta a l'exercici del dret, dins del termini previst a l'efecte, i en concret, el mateix dia que la persona aquí denunciante sol·licità l'accés, si bé aquesta s'infereix que era incompleta atès que no s'informava sobre el tractament de l'adreça IP, de manera que la persona aquí denunciante tindria dret a que se li complementés la informació per tal de fer efectiu de manera completa el seu dret d'accés.

En conseqüència, al constar acreditat que la UOC no va facilitar a la persona aquí denunciante tota la informació completa sobre el tractament de les seves dades personals (com ara el tractament de l'IP), es considera procedent requerir la UOC per tal que faci efectiu el dret d'accés.

3.- De conformitat amb tot el que s'ha exposat en el fonament de dret 2n, i atès que no ha resultat acreditada durant la present informació prèvia l'existència d'indicis racionals que permetin imputar cap fet que pogués ser constitutiu d'alguna de les infraccions previstes a la LOPD, procedeix acordar l'arxiu de les presents actuacions.

L'article 89 de la Llei 39/2015, en consonància amb els articles 10.2 i 20.1 del Decret 278/1993, preveu que procedeix l'arxivament de les actuacions quan en la instrucció del

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

procediment es posi de manifest el següent: “c) *Quan els fets provats no constitueixin, de manera manifesta, una infracció administrativa; (...) e) Quan es conclouï, en qualsevol moment, que la infracció ha prescrit*”.

4.- L'article 8.2.c) de la Llei 32/2010 faculta la directora de l'Autoritat per tal de requerir als responsables i als encarregats del tractament l'adopció de les mesures necessàries per a l'adequació del tractament de dades personals objecte d'investigació a la legislació vigent. És en virtut d'aquesta facultat que, sobre la base del que s'ha indicat al punt 2.3 del fonament de dret 2n, es considera procedent requerir la UOC per tal que en el termini màxim de 10 dies a partir de l'endemà de la notificació de la present resolució, faciliti a la persona denunciant les dades personals que no se li havien donat en atendre inicialment la sol·licitud d'accés. Un cop s'hagi fet efectiu el dret d'accés en els termes exposats, en el mateix termini de 10 dies la UOC haurà de donar-ne compte a l'Autoritat.

Per tot això,

RESOLC

Primer.- Arxivar les actuacions d'informació prèvia número IP 214/2017, relatives a la Fundació Universitat Oberta de Catalunya.

Segon.- Requerir la UOC per tal que adopti la mesura correctora assenyalada al fonament de dret 4t, i acrediti davant aquesta Autoritat les actuacions dutes a terme per donar-hi compliment.

Tercer.- Notificar aquesta Resolució a la UOC i comunicar-la a la persona denunciant.

Quart.- Ordenar la publicació de la Resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb l'article 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat denunciada pot interposar, amb caràcter potestatiu, recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveu l'article 123 i següents de la Llei 39/2015 o bé interposar directament recurs contenciós administratiu davant els Jutjats del Contenciós Administratiu, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Igualment, l'entitat denunciada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per a la defensa dels seus interessos.

La directora

M. Àngels Barbarà i Fondevila

Barcelona, (a la data de la signatura electrònica)